

Arkeologisk förundersökning vid Domfällevägen

Fornlämning 356 i Växjö sn, Småland

ARKEOLOGICENTRUM

Arkeologisk förundersökning vid Domfällevägen

Fornlämning 356 i Växjö sn, Småland

Britta Wennstedt Edvinger

2005

JÄMTARKEOLOGI 19

Skrifter utgivna av Arkeologcentrum i Skandinavien AB

JÄMTARKEOLOGI 19

Skrifter utgivna av Arkeologikum i Skandinavien AB
www.arkeologikum.se

Arkeologisk förundersökning vid Domfällevägen: fornlämning 356 i Växjö sn, Småland
Britta Wennstedt Edvinger

© år 2005, Arkeologikum i Skandinavien AB, Brunflo, länsstyrelsen i Kronobergs län, Växjö, samt Växjö kommun.

Kartutsnitt ur allmänna kartor © lantmäteriverket, Gävle. Medgivande M2005/2798.

Omslagsbild: foto P2005:14G:0847, Kjell Edvinger 2005-08-16.

ISSN 1650-7460
ISBN 91-89640-18-7

Innehållsförteckning

Sammanfattning	vi
Bakgrund och syfte	1
Undersökningsområdet	1
<i>Fornlämning 356</i>	3
Genomförande	5
<i>Tekniska uppgifter</i>	5
<i>Bedömningar</i>	5
<i>Dokumentation</i>	5
Resultat	7
<i>Markprofil</i>	7
<i>Anläggningar</i>	7
<i>Fynd och tillvarataget material</i>	7
<i>Provtagning</i>	9
<i>Analysresultat</i>	9
Konklusion	9
Åtgärdsförslag	10
Referenser	13
Bilaga	15
1 Administrativa och tekniska uppgifter	
2 Schaktbeskrivningar	
3 Anläggningar	
4 Vedartsanalys	
5 ¹⁴ C-analys	
6 Ritningar	
7 Fotografier	

Sammanfattning

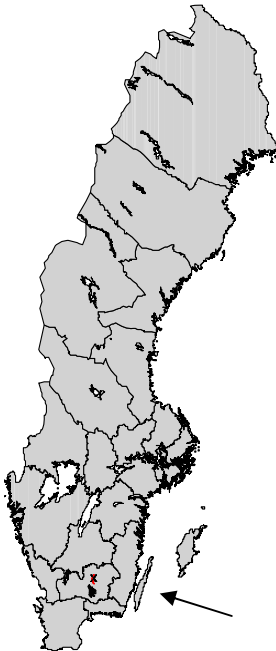
Växjö kommun planerar ett nytt bostadsområde norr om Domfällevägen i Växjö's norra utkant. Vid en tidigare efterundersökning vid Domfällevägen har man konstaterat boplatsslämningar i form av bl.a. härdar, kokgropar och stolphål i nära anslutning till det aktuella förundersökningsområdet. ¹⁴C-dateringarna från den undersökningen sträckte sig från mesolitisk tid till förromersk/romersk järnålder, men tyngdpunkten låg i mellersta bronsåldern. Den nu aktuella förundersökningen hade till syfte att avgränsa boplatssområdet inom det planerade bostadsområdet. Det visade sig vid sökschaktningen med maskin att boplatssens avgränsning inom förundersökningsområdet kunde utläsas av den lokala topografin. Konstaterbara boplatsspår fanns i anslutning till det äldre efterundersökningsområdet, koncentrerade till två höjdstreckningar.

Förundersökningsområdet utgörs också till stora delar av fossil åker i form av ett matjordslagret som överlagrar boplatssens. De tydliga spåren av brand som fanns under matjordslagret – sotfläckar och brunna stubbar – förefaller kunna vara resultat av en ursprunglig bränning för röjning, möjligen svedjning, vilket avsaknaden av röjningsrösen kan antyda. Inga spår av brukningsteknik eller åkerformer påträffades. Vid sökschaktningen framkom en anläggning, en härd som vi efter samråd med länsstyrelsen undersökte och dokumenterade. Ett träkolsprov av björkved från härden daterade den till förromersk järnålder. Vidare kunde vi konstatera skärvstensförekomster under flera rotvältor. Dessa anläggningar, härdar eller kokgropar, bedömde vi vara så skadade att ytterligare undersökning inte skulle kunna bidra med någon substantiell information. Eftersom de påträffade anläggningarna är skadade och den enda oskadade anläggningen undersöktes och dokumenterades inom ramen för förundersökningen föreslår vi ingen slutundersökning i förundersökningsområdet.

Bakgrund och syfte

Växjö kommun planerar ett nytt bostadsområde norr om Domfällevägen i Växjö. När man år 2001 drog en gång- och cykelbana på Domfällevägens norra sida konstaterades av en händelse att det fanns en förhistorisk boplats på platsen. Boplatsen efterundersöktes av Smålands museum (Persson & Brynielsson 2003). Den omfattade bl.a. härdar, kokpropar och stolphål i nära anslutning till det nu aktuella förundersökningsområdet. Vid efterundersökningen (EU) avgränsades undersökningsområdet till cykelbanans sträckning. Den efterundersökta ytan var 820 m² (Persson & Brynielsson 2003:13). I FMIS uppges den registrerade boplatsytan vara 150 x 5,5 m. Den geometriska redovisningen på samma plats är 200 x 35 m.

I syfte att klargöra den påträffade boplatsens utbredning beslöt länsstyrelsen i Kronobergs län om en arkeologisk förundersökning. Förundersökningens syfte var att avgränsa boplatsen i öster, nord och väster. Särskilda förutsättningar för uppdraget var, att om inga eller få boplatsspår framkom skulle ärendet inte gå vidare till slutundersökning. Om enstaka anläggningsrester utan meningsfullt samband påträffades skulle de dokumenteras i samband med förundersökningen. Ingen undersökningsplan efterfrågades (dnr 431-4112-05). Uppdraget utfördes av Arkeologacentrum under mitten av augusti år 2005.

Figur 1. Undersökningsområdet i Kronobergs län.

Undersökningsområdet

Undersökningsområdet återfinns i Kronobergs län, i Växjö's norra utkant (figur 1 och 2). Det avgränsas i söder av Domfällevägen. Det explicita syftet att avgränsa fornlämningen innebar att något egentligt förundersökningsområde inte definierades. Förundersökningen hade i stället att utgå från läget för den efterundersökta fornlämning 356.

Undersökningsområdet ligger på en flack moränrygg (NV-SÖ) som ställvis omges av torvmark. Lokalt är topografin småkuperad, men smärre ryggar och knabbar. Höjdskillnaderna inom undersökningsområdet är små, mindre än 5 m. Höjden över havet är omkring 180 m. Jordarten är småblockig, moig morän (SGU:s karttjänst). Ägoslaget är skogsmark, men jordmånen är en kulturjordmån. Ingen blekjord har utvecklats eftersom undersökningsområdet återfinns i ett område med fossil åker (ej registrerad i FMIS).

På ekonomiska kartan från år 1950 redovisas undersökningsområdet som skogsmark. Det förefaller vara beväxt med ung barrskog. Även på Generalstabskartan (år 1873) utgör undersökningsområdet skogsmark.

Figur 2. Undersökningsområdets belägenhet i norra delen av Växjö, Växjö sn, Småland, Kronobergs län. Underlag: Gröna kartan 5E SO. Skala 1:50 000.

En speciell förutsättning som gällde vid förundersökningstillfället var att platsen drabbats av stormen Gudrun i januari år 2005 med ett stort antal vindfällen som resultat. Området röjdes på liggande timmer före förundersökningen. I trädsiktet växte före stormen framför allt tall, men det finns inslag av gran, björk, ek och rönn. I fältsiktet växer mossor och bärris.

Fornlämning 356

Fornlämning 356 som avgränsar förundersökningsområdet mot söder har registrerats i FMIS som

Boplats, oviss utsträckning, varav en 150 x 5,5 m stor yta har undersökts inför anläggandet av en cykelväg. Sammanlagt 57 anl. undersöktes, varav 8 härdar, 8 kokgropar och 39 stolphål. En huskonstruktion bestående av 10 takbärande stolppar undersöktes. Fynden bestod av bergartsavslag, främst porfyrit. Preliminär datering: brons - järnålder. - - Tillägg dnr 321-1977-2003: Enligt rapport var undersökningen en efterundersökning, då ytan schaktats utan antikvarisk medverkan. Ytan var delvis kraftigt skadad av denna schaktning. Enligt rapporten framkom 66 anläggningar. Enstaka brända ben påträffades också. ¹⁴C-dateringar till bronsålder och förromersk - romersk järnålder. (FMIS 2005-12-06.)

Tabell 1. EU:s ¹⁴C-dateringar före kalibrering (Persson & Brynielsson 2003:19).

Prov-/anl.nr	anl.typ	provtyp	Labnr	¹⁴ C ålder BP
EU A1	kokgrop	björk	Ua-19476	2955±50
EU A27	kokgrop	björk	Ua-19477	2885±55
EU A35	kokgrop	al	Ua-19478	3065±50
EU A48	kokgrop/grop	lönn	Ua-19479	3125±55
EU A49	härdgrop	björk	Ua-19480	3020±45
EU A80	stolphål/hus	tall	Ua-19481	6435±60
EU A84	stolphål/hus	tall	Ua-19482	3740±50
EU A87	stolphål/hus	kottefjäll	Ua-19483	7170±80
EU A93	härd	björk	Ua-19484	1995±50

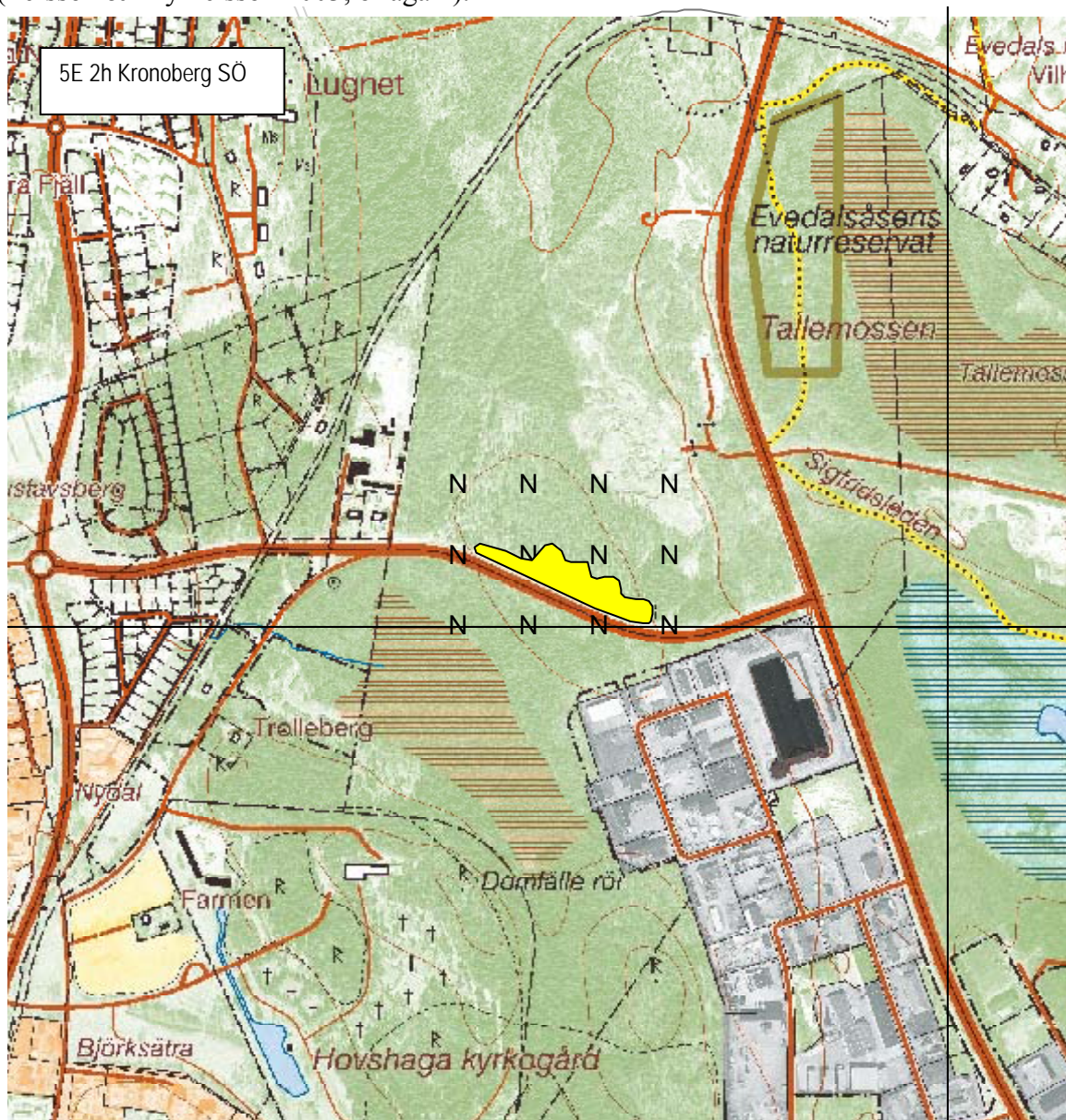
Tabell 2. Anläggningsförteckning EU (Persson & Brynielsson 2003, bilaga 3).

lämningstyp	anläggningsnr	antal	varav ej grävd, osäker, recent/möjligen recent, naturbildning
härd	A30, A40, A52, A93	4	1
(härdgrop)	A17, A21, A28, A49	4	0
grop	A37, A62, A63, A72, A91	5	2
kokgrop	A1, A2, A3, A25, A27, A35, A48, A58, A100	9	0
kulturlager	A71	1	0
(rotvälta)	A57	1	1
stolphål	A6, A7, A10, A11, A12, A13, A14, A15, A19, A26, A31, A32, A33, A38, A42, A46, A47, A51 , A53, A54, A55, A56, A64, A65, A69, A70, A73, A74, A75, A76, A77 , A80, A81, A82, A83, A84, A86, A87 , A89, A90, A101, A102	42	10
summa		66	14

fetsstil = stolphål i huskontext enligt EU

I tabell 1 och 2 har delar av EU:s resultat sammanställts. Äldre ^{14}C -dateringar av stolphål torde inte ha med boplatsens nyttjandetid att göra (jfr Persson & Brynielsson 2003:20).

Rumsligt ligger tyngdpunkten för EU:s anläggningar i EU-områdets västra och centrala delar. Två tredjedelar av EU:s stolphål är ensamliggande eller utanför huskontext. Några har t.o.m. bedömts som recenta. Tyngdpunkten för fynd finns i områdets centrala och östliga delar (jfr figur 6). Fynden utgörs av ej bestämda brända ben samt bergartsavslag (Persson & Brynielsson 2003, bilaga 2).

Figur 3. År 2005 förundersökt område vid den tidigare undersökta boplatsen RAÄ 356, Växjö sn, Småland. Underlag: digital fastighetskarta, skala 1:10 000. Ekonomiska kartans bladindelning tillagd.

Genomförande

Tekniska uppgifter

Elva sökschakt grävdes maskin, 10,5 - 63 m l och 1,65– 6 m br (tabell 3, bilaga 2). Sammanlagt grävdes 351,5 löpmeter sökschakt med 1,6 m skopbredd. Den sammanlagda, avbanade ytan var 1104,1 m² (figur 4).

Matjorden avbanades tillsammans med mårlagret. Fortsatt avbaning skedde i naturliga skikt (A/B/C) och kompletterande rensning gjordes med skårslev och gardahacka. Sökschaktens djup varierade mellan 0,1 och 0,3 m, beroende på var matjorden respektive B-horisonten tog slut. Vanligen grävdes de till ca 0,2 m dj under markytan.

Tabell 3. Sökschakt vid förundersökning vid fornlämning 356, Växjö sn, Småland.

<i>nr</i>	<i>längd m</i>	<i>riktning</i>	<i>bredd m</i>	<i>djup m</i>	<i>varav mj</i>	<i>anl.</i>	<i>fynd</i>	<i>anm.</i>
1	10,5	110-310	1,7	0,19	0,05	-	-	
2	16,5	130-330	1,65	0,24	0,1	-	-	14 + 2,5 m
3	51	120-320	1,8	0,17	0,06	-	-	ansluter i V till S8; 36,5 + 14,5 m
4	29	Ö-V	3,15-4	0,18	0,08	-	-	
5	20	Ö-V	3,4	0,2	0,07	-	-	
6	63	Ö-V	3,5	0,3	0,05	A14	-	
7	41	Ö-V	3,2	0,17	0,05	-	2 br ben	ansluter i Ö till S7
8	36	10-210	3	0,2	0,06	-	-	
9	22,5	10-210	3,3	0,15-0,25	0,07	-	-	
10	20	N-S	3	0,1	0,03	-	-	
11	42	ÖSÖ-VNV	3-6	0,2	0,05	-	-	

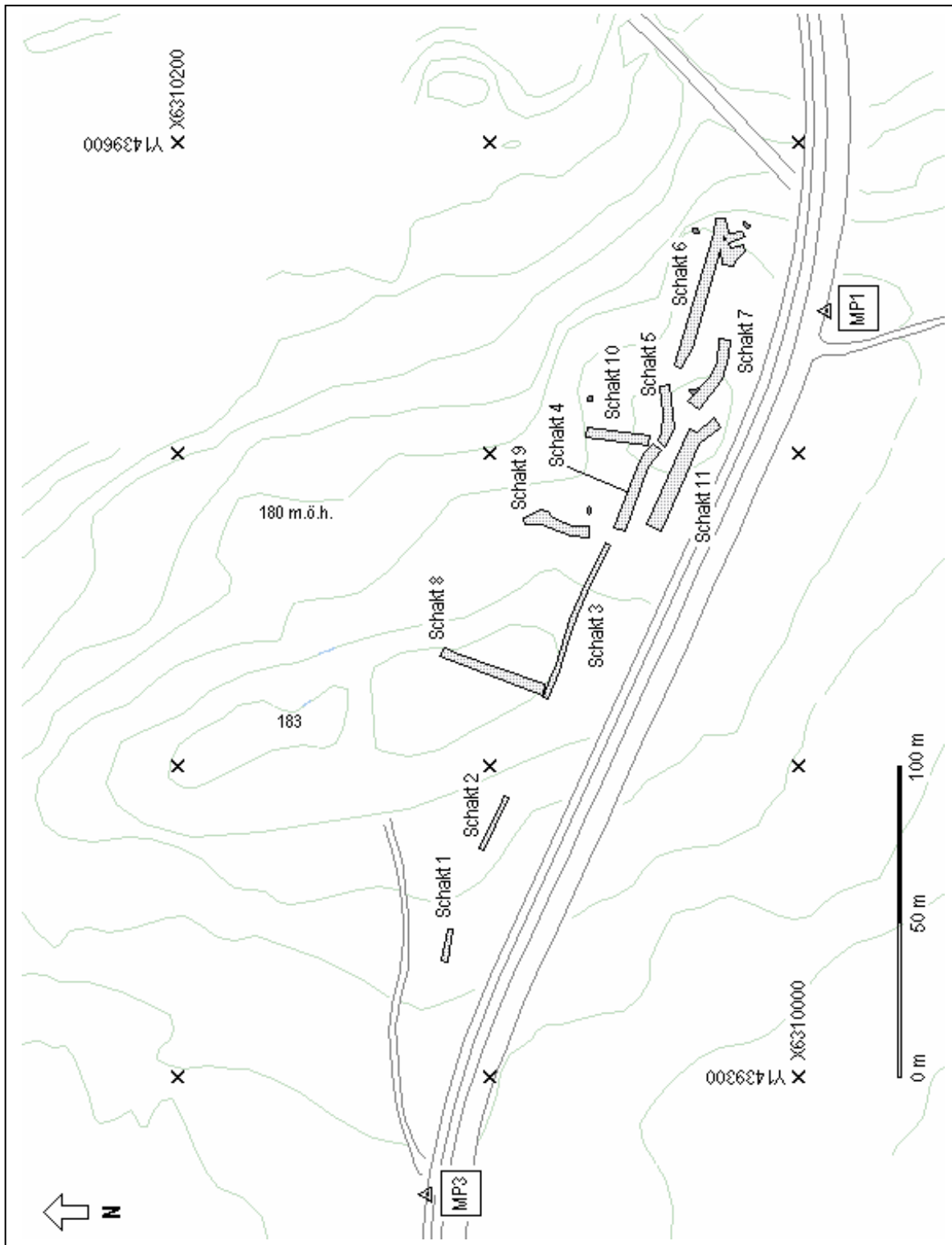
Bedömningar

Framkomna indikationer bedömdes utifrån tre möjliga tolkningar, anläggning, naturbildning och störning. När det inte varit möjligt att i plan fastställa karaktär har indikationen undersökts i profil. När anläggningsstatus inte gått att bekräfta okulärt genom indikationens morfologi, konstruktionsdetaljer, fynd eller genom kontext, och när naturbildning eller störning har gått att bekräfta har indikationen inte registrerats.

Dokumentation

Miljön och sökschakten dokumenterades med skriftliga beskrivningar. Inmätning av sökschakt och anläggningar skedde med totalstation. Som referenspunkter användes Växjö kommuns stompunkter 11995 (MP3) och 11996 (MP1) (figur 4).

Den undersökta anläggningen A214 ritades för hand i plan och profil (skala 1:10) samt dokumenterades i skriftliga beskrivningar och med fotografi.

Figur 4. Schaktplan. Förundersökning vid RAÄ 356, Växjö sn, Småland. Underlag: skikt ur kommunal primärkarta, skala 1:2000. 1 m ekvidistans.

Resultat

Markprofil

Undersökningsområdet utgörs av skogsmark men markprofilen är kulturpåverkad. Under mårlagret fanns ett 0,03 – 0,1 m tj, matjordslager. Inget blekjordsskikt har utbildats i ytan men spår av blekjord finns vid brunna rotsystem i B-horisonten. Jordarten är moig till sandig morän med lågt blockinnehåll. Området är småkuperat men inte erosionsutsatt.

I alla sökschakt vidtog ett matjordslager under växttäcket. Matjorden överlagrade i schakt 1 – 6 ett mycket tunt sotskikt, synligt i plan men inte i profil. Under sotskiktet i schakt 1 – 6 och under matjorden i övriga schakt vidtog en opåverkad (B-/)C-horisont.

Preliminärt bedömde vi det påträffade sotskiktet som ett möjligt kulturlager. Efterhand som förundersökningen framskred visade det sig inte vara associerat med några anläggningar eller fynd, utan bara med talrika brunna tallrötter (preliminär artbestämning). Vi tolkar därför sotskiktet inte som en boplatslämning, utan som spår efter brand. Branden kan vara naturlig eller humaninducerad. Eftersom spåren av brand överlagras av ett matjordslager är det möjligt att bränningen skedde för röjning av odlingsmark, men branden eller bränderna kan också vara avsevärt äldre än odlingen. Vi har inga åtgärder vidtagit för att datera bränderna.

Lämningstyper och anläggningar

Den fossila åker som kunde konstateras vid sökschaktning och sondning har inte avgränsats. Inga åkerformer eller röjningsrösen konstaterades inom det förundersökta området (figur 3), men den fossila åkern fortsätter norrut inom fastigheten. Dess preparats- och upplevelsevärde bedöms som lågt, varför inga särskilda åtgärder avseende åkermarken har vidtagits.

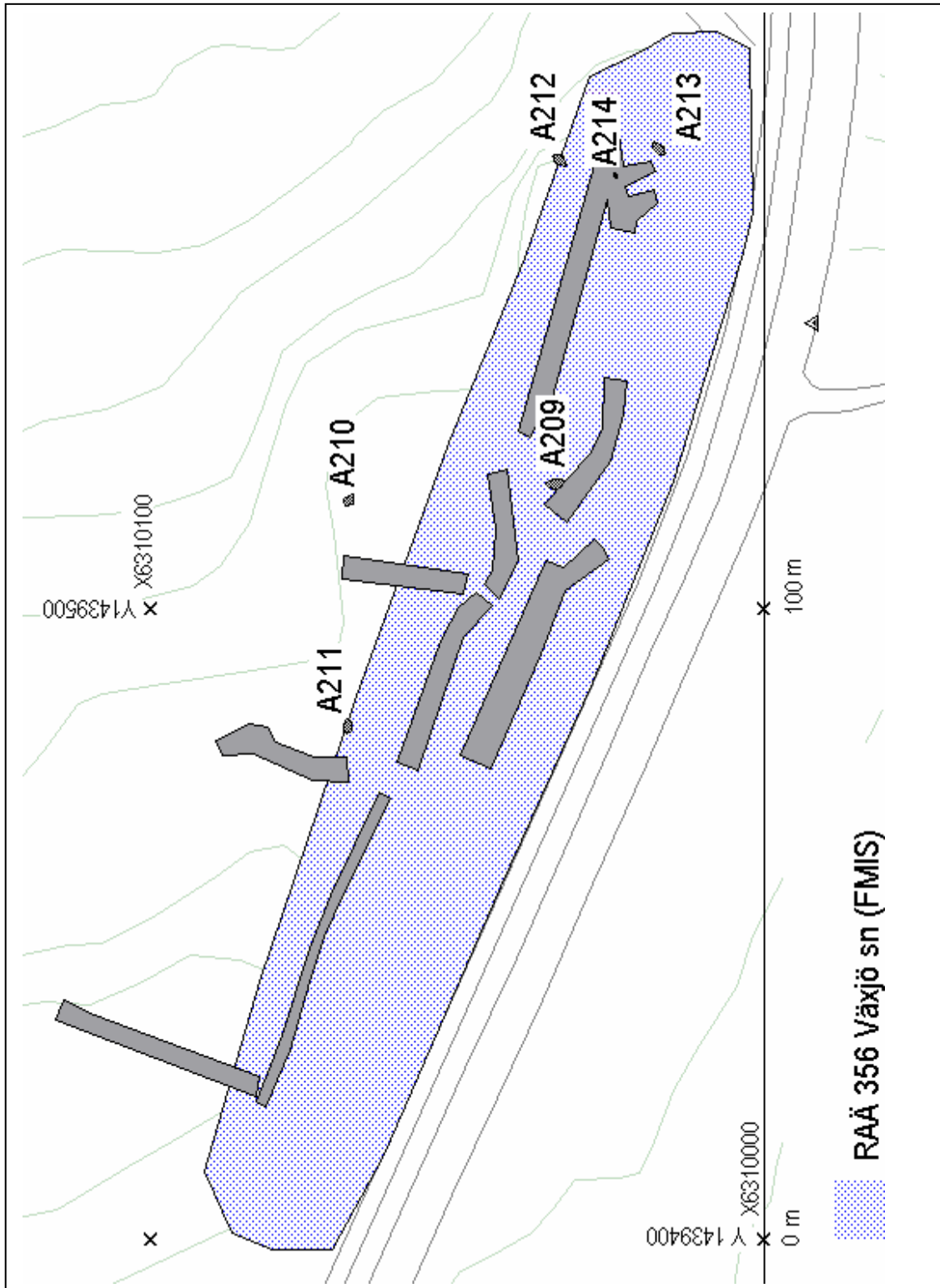
I schaktbottnarna framkom rikligt med brunna rötter och enstaka matjordsfyllda håligheter. Sådana naturbildningar och störningar har vi inte registrerat. När det har varit svårt att i plan bedöma karaktär har indikationen undersökts i profil. Om anläggningsstatus inte gått att bekräfta på detta sätt har indikationen inte registrerats.

Stenfattigdomen i undersökningsområdet har underlättat prospekteringen och bedömningen av framkomna indikationer. Inga nedgrävningar (gropar, stolphål, rännor) påträffades i sökschakten och bara en härd, A214 framkom.

Härden A214 framkom omedelbart under matjorden i schakt 6. Den låg i östslutningen i undersökningsområdets östra utkant. Härden var oskadd med undantag av ingreppen vid odlingen på platsen, som här utgjordes av ett 0,05 m tj matjordslager och ett eventuellt stenslyft. Härden delundersöktes (bilaga 6). Övriga anläggningar utgjordes av möjliga härdrester i form av enstaka till måttligt med skärvstenar under rotvältor (tabell 3).

Fynd och tillvarataget material

Inga fynd framkom. Det kan möjligen främst tillskrivas metodvalet (ingen sällning företogs). Två brända ben påträffades vid avbaningen i schakt 7. Benen tillvaratogs inte. Den delundersökta anläggningen A214 innehöll inga fynd.

Figur 5. Översiktskarta, RAÄ 356 samt anläggningar påträffade vid FU år 2005. Skala 1:1000.

Tabell 4. Anläggningar påträffade vid FU år 2005 (jfr bilaga 3).

Anl.nr	lämningstyp	X	Y	Z
A209	hård?	6310035,15	1439519,18	179,23
A210	hård?	6310067,32	1439516,43	180,13
A211	hård?	6310067,97	1439481,05	181,55
A212	hård?	6310034,16	1439570,81	180,82
A213	hård?	6310016,95	1439572,91	180,44
A214	hård	6310024,34	1439568,50	180,59

Provtagning

Träkolsprover för vedarts- och ^{14}C -analys insamlades med skärslev under profil- (KP1) respektive plangrävning (KP2) av härden A214 (bilaga 6).

Analysresultat

Den vedanatommiska bestämningen av träkolsproverna gjordes av Erik Danielsson, Vedlab (tabell 4), som också gjorde urvalet av material för ^{14}C -datering. Ett av träkolsproverna har daterats av Poznan Radiocarbon Laboratory, Poznan, Polen, och åldersbestämts till ^{14}C -åldern 2205 ± 30 BP (tabell 5). Efter kalibrering ger det härden en datering till förromersk järnålder.

Tabell 4. Resultat av vedanatommisk analys (Danielsson 2005).

Anl.	KP	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ^{14}C -dat.
A214	1	Hård	9,6 g	3,0 g 10 bitar	8 bitar björk 2 bitar ek	Björk
A214	2	Hård	55,2 g	30,0 g 30 bitar	30 bitar björk	Björk (ytterbit)

Tabell 5. Resultat av ^{14}C -datering (Goslar 2005).

Anl. nr	Prov nr	Vedart	Lab.nr	^{14}C -ålder	kalibrerad ålder, kalenderår
A214	KP1	björk	Poz-12994	2205 ± 30 BP	68,2% sannolikhet 360BC (9.0%) 340BC 330BC (28.3%) 270BC 260BC (30.9%) 200BC 95,4% sannolikhet 380BC (95.4%) 190BC

Konklusion

Inom undersökningsområdet finns rester av en förhistorisk boplats som överlagras av en fossil åker. Med hjälp av okulär besiktning, sondning och sökschaktning med maskin har boplatsens utbredning kunnat avgränsas till en 110 x 35 m (VNV-ÖSÖ) stor yta (figur 6). Den fossila åkern har inte avgränsats.

Läget i skogsmark antydde inledningsvis att boplatsens bevarandegrad kunde vara hög. Eftersom A- och (delvis) B-horisonterna omrörts vid odling var emellertid den forntida markytan borttagen, men chanserna för att nedgrävda anläggningar såsom härdar, rännor, gropar, stolphål etc. skulle ha bevarats var fortfarande goda. Skadorna på fornlämningen var därför begränsade till den tidigare brukningen av jorden och till de skador som uppkommit efter stormen Gudrun, konstaterbara i form av talrika vindfällen och av efterföljande spår efter skogsmaskin. Några ytterligare anläggningar återfanns inte.

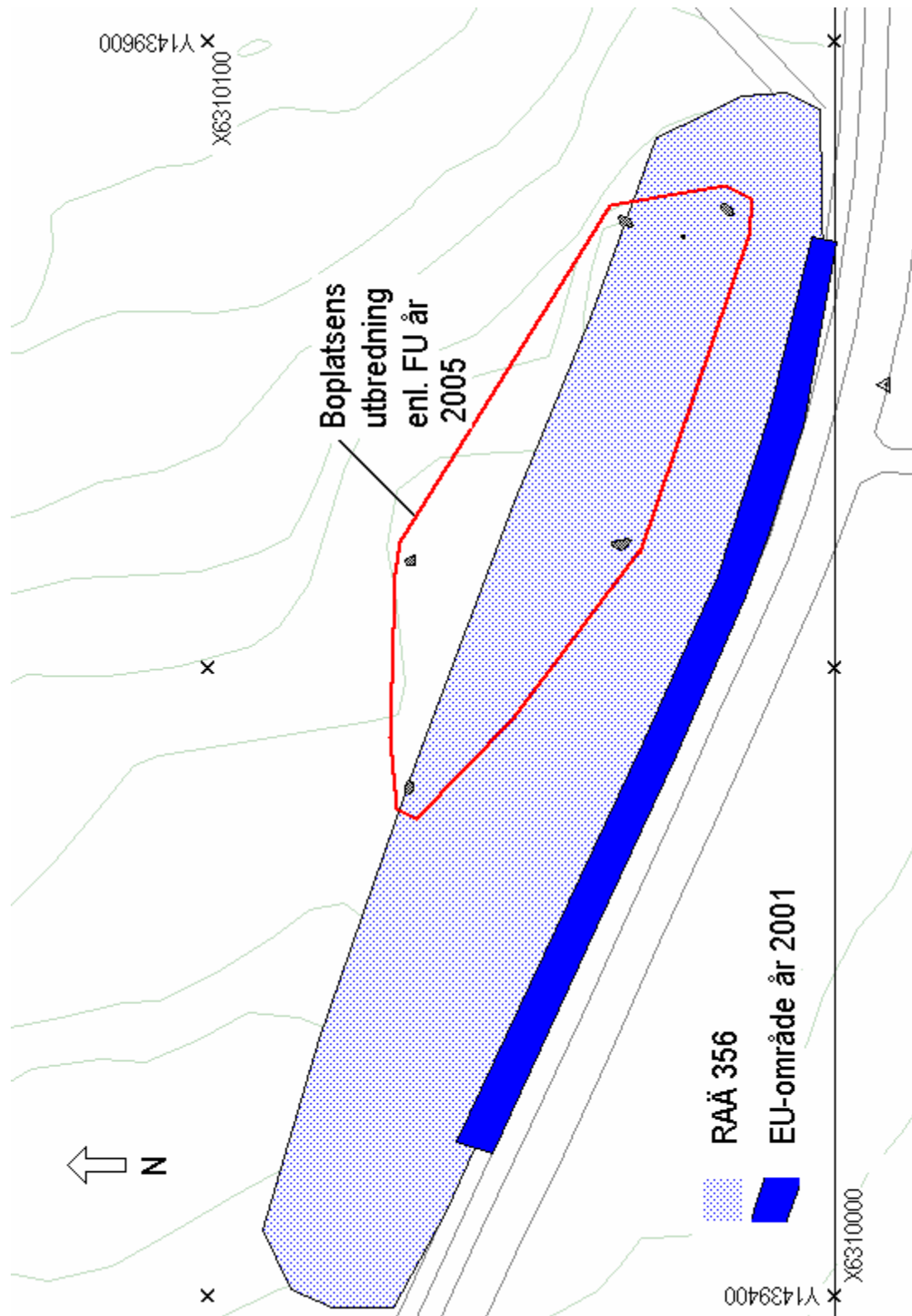
Förundersökningens enda ¹⁴C-datering placerade den daterade härden i förromersk järnålder (bilaga 5). Tidigare dateringar inom RAÄ 356 återfinns i huvudsakligen i den mellersta bronsåldern, men det finns också en daterad härd (A93) från förromersk – romersk järnålder.

Åtgärdsförslag

Syftet med denna förundersökning var att avgränsa boplatsen och att tillhandahålla ett underlag för länsstyrelsens beslut om huruvida en särskild arkeologisk undersökning erfordras.

Eftersom anläggningarna inom boplatsen är fåtaliga och skadade och eftersom den påträffade härden A214 undersöktes inom ramen för förundersökningen föreslår vi inga ytterligare antikvariska åtgärder. Samråd har skett med länsstyrelsen på platsen 2005-08-15.

Figur 6. Boplatsens avgränsning efter förundersökning år 2005. Skala 1:1000.

Referenser

Publikationer och otryckta rapporter

Bronk Ramsey, Christopher, 1995 Radiocarbon Calibration and Analysis of Stratigraphy: The OxCal Program. *Radiocarbon* 37(2), s. 425-430.

Bronk Ramsey, Christopher, 2001, Development of the Radiocarbon Program OxCal, *Radiocarbon*, 43 (2A), s. 355-363.

Danielsson, Erik, 2005. Rapport över vedartsanalyser på material från Småland, Växjö sn. Raä 175 Vallen och Raä 356, Domfällevägen. (Vedlab rapport 0526). Gävla.

Goslar, Tomazs, 2005. Report on C-14 dating in the Poznań Radiocarbon Laboratory 1188:05. (Foundation of the A. Mickiewicz University). Poznan.

Persson, Carl, & Maria Brynielsson, 2003. Boplatssområde vid Domfällevägen, Växjö socken, Växjö kommun, Kronobergs län. Arkeologisk efterundersökning. (Smålands museum rapport 2003:30). Växjö.

Allmänt kartmaterial

Ekonomiska kartan 5E 2h Kronoberg SÖ. 1950. Skala 1:10 000. (Lantmäteriet.) Gävle.

Fastighetskartan 2005. (Din karta. Lantmäteriet.) Gävle.

Gröna kartan 5E SO Växjö. 1999. (Lantmäteriet.) Gävle.

Övrigt otryckt material

Länsstyrelsen i Kronobergs län, dnr 431-4112-05. Begäran om kostnadsberäkning inför förundersökning av boplatssområde av förhistorisk karaktär, inför planerat bostadsbyggande norr om Domfällevägen, fastigheten Växjö 7:8, RAÄ 356, Växjö socken, Växjö kommun. 2005-07-05.

Internet

FMIS riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem för Kronobergs län. www.fmis.raa.se/fmis/ 2005-11-28.

Generalstabskartan, Växjö. 1873. Skala 1:100 000. www.lantmateriet.se (www.geoimager.com/histkart/hkindex.php?lang=SE&redirect=redirect) 2005-12-06.

OxCal (Bronk Ramsey 1995, 2001) www.rlaha.ox.ac.uk/orau/oxcal.html 2005-11-28.

SGU:s karttjänst Sveriges geologiska undersökning. www.sgu.se/ 2005-12-06.

Bilaga 1 Administrativa och tekniska uppgifter

Uppdrag

Arkeologisk förundersökning omedelbart N om fornlämning 356, Växjö sn, Småland.

Diarie- och projektnummer

Länsstyrelsens i Kronobergs län dnr 431-4112-05

Växjö kn dnr: 2005KS447

Arkeologacentrums pnr: P2005:14G

Belägenhet

Län: Kronobergs län

Landskap: Småland

Kommun: Växjö kn

Socken: Växjö sn

Fastighet: Växjö 7:8

Kartblad: 5E 2h Kronoberg SÖ

Beställare

Växjö kommun, Box 1222, 351 12 Växjö

Utförare

Arkeologacentrum i Skandinavien AB, Box 1, 834 21 Brunflo

Projektpersonal: Kjell Edvinger (PL), Britta Wennstedt Edvinger (rapportansvarig)

Underkonsulter

Vedlab, Glava

Poznan Radiocarbon Laboratory, Poznan, Polen

Schakt & Transport AB, Växjö

Projektid

Fältarbete 2005-08-15 – 2005-08-16

fältarbetstid 4 dvn

maskintid 18 tim

Undersökningsområde

Koordinater: 6310000 1439580 uo:s S punkt.

Intensivt undersökt: 351,5 löpmeter sökschakt, area 1104,1 m²

Koordinatsystem

RT90 2,5 gon V, RH00

Fynd

Inga fynd har tillvaratagits.

Arkivmaterial

En fältritning upprättades. Den förvaras vid Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA) i Stockholm. Inga digitala mätdata har arkiverats.

1. Plan- och profilritning A214, RAÄ 356, Domfällevägen, Växjö 7:8, Växjö sn, Småland, Växjö kn, Kronobergs län, skala 1:10, upprättad 2005-08-16 av Britta Wennstedt Edvinger, Arkeologikum AB.

Fotoförteckning

Inom projektet har digitala fotografier enligt tabellen nedan producerats. Samtliga är återgivna i denna rapport. Filerna förvaras på CDR vid Arkeologikum.

<i>nr</i>	<i>ID</i> <i>2005:14G</i>	<i>motiv</i>	<i>riktning</i>	<i>datum</i>	<i>fotograf</i>
1	0835	Översikt, uo	fr VNV	2005-08-15	Britta Wennstedt Edvinger
2	0836	A209 Skärvstenar i rotvälta	fr VNV	2005-08-15	Britta Wennstedt Edvinger
3	0837	A209 Skärvstenar i rotvälta	fr VNV	2005-08-15	Britta Wennstedt Edvinger
4	0838	A210 Skärvstenar i rotvälta	fr SSV	2005-08-15	Britta Wennstedt Edvinger
5	0839	Arbetsbild sökschaktning	fr V	2005-08-15	Britta Wennstedt Edvinger
6	0840	A213 Skärvstenar i rotvälta	fr SV	2005-08-15	Britta Wennstedt Edvinger
7	0841	A213 skärvstenar i rotvälta	fr SV	2005-08-15	Britta Wennstedt Edvinger
8	0842	A213 översikt skärvstenar i rotvälta	fr SV	2005-08-15	Britta Wennstedt Edvinger
9	0844	Brunnen rot	fr N	2005-08-15	Britta Wennstedt Edvinger
10	0845	A214 härd lodbild under framrensning	fr ÖNÖ	2005-08-16	Kjell Edvinger
11	0846	A214 härd lodbild under framrensning	fr ÖNÖ	2005-08-16	Kjell Edvinger
12	0847	Arbetsbild	fr Ö	2005-08-16	Kjell Edvinger
13	0850	A214 lodbild skärvstenar ur härd	fr Ö	2005-08-16	Kjell Edvinger
14	0851	Profil A214 härd	fr Ö	2005-08-16	Britta Wennstedt Edvinger

Förteckning över prover

<i>Prov-ID</i>	<i>X</i>	<i>Y</i>	<i>Z</i>	<i>teknik</i>	<i>provtagingsplats</i>
KP1	6310024,26	1439568,62	180,52-55	skärslev	i profil
KP2	6310024,42	1439569,10	180,50	skärslev	under plangrävning

GIS

ArcGIS 8.3, ArcView 3.2. (ESRI), GPStoGIS (Cartesia).

Bilaga 2 Schaktbeskrivningar

nr	jordart	längd m	riktning	bredd m	djup m	schakt- botten	varav mj	anl.	fynd	anm.
1	grovmoig morän	10,5	110-310	1,7	0,19	C	0,05	-	-	sotigt
2	moig morän	16,5	130-330	1,65	0,24	C	0,1	-	-	14 + 2,5 m, sotigt
3	moig morän	51	120-320	1,8	0,17	C	0,06	-	-	ansluter i V till S8; 36,5 + 14,5 m, sotigt
4	grusig - moig morän	29	Ö-V	3,15-4	0,18	C	0,08	-	-	sotigt
5	moig – finmoig morän	20	Ö-V	3,4	0,2	C	0,07	-	-	sotigt
6	moig morän	63	Ö-V	3,5	0,3	C	0,05	A14	-	sotigt
7	moig morän	41	Ö-V	3,2	0,17	B-C	0,05	-	2 br ben	ansluter i Ö till S7
8	moig morän	36	10-210	3	0,2	C	0,06	-	-	
9	moig morän	22,5	10-210	3,3	0,15- 0,25	B-C	0,07	-	-	
10	moig morän	20	N-S	3	0,1	B	0,03	-	-	
11	moig – finmoig morän	42	ÖSÖ-VNV	3,0-6,0	0,2	C	0,05	-	-	

Bilaga 3 Anläggningar

A209 Härd(?)

Belägenhet: X6310035,15 Y1439519,18 Z179,23

Beskrivning:

Härd(?), rest av, obestämbar form och storlek, bestående av ett tjugotal 0,1 – 0,15 m st skärvstenar samt kol, synliga under rotvälta. Osäker typbestämning p.g.a. skador.

Fynd: -

Prover: -

A210 Härd(?)

Belägenhet: X6310067,32 Y1439516,43 Z180,13

Beskrivning:

Härd(?), rest av, obestämbar form, bestående av enstaka skärvstenar, 0,1 m st, synliga under rotvälta. Osäker typbestämning p.g.a. skador.

Fynd: -

Prover: -

A211 Härd(?)

Belägenhet: X6310067,97 Y1439481,05 Z181,55

Beskrivning:

A11 Härd(?), rest av, obestämbar form, bestående av enstaka skärvstenar, 0,1 m st, synliga under rotvälta. Osäker typbestämning p.g.a. skador.

Fynd: -

Prover: -

A212 Härd(?)

Belägenhet: X6310034,16 Y1439570,81 Z180,82

Beskrivning:

Härd(?), rest av, obestämbar form, bestående av ett tiotal skärvstenar, mindre än 0,1 m st, synliga under rotvälta. Osäker typbestämning p.g.a. skador.

Fynd: -

Prover: -

A213 Härd(?)

Belägenhet: X6310016,95 Y1439572,91 Z180,44

Beskrivning:

Härd(?), rest av, obestämbar form, bestående av sparsamt med skärvstenar, mindre än 0,1 m st, synliga under rotvälta. Osäker typbestämning p.g.a. skador.

Fynd: -

Prover: -

A214 Härd

Belägenhet: X6310024,34 Y1439568,50 Z180,59

Beskrivning:

Plan: Härd, oval, 1,05 x 0,95 m (N-S) med en utlöpare mot NÖ, 0,35 x 0,35 m, sannolikt uppkommen vid odling på platsen. Rikligt med skärvstenar, 0,05 – 0,25 m st men vanligen 0,1 m st, i ytan (förna, humus och matjord avlägsnad).

Profil: Halva anläggningen undersöktes. Grävning skedde för hand med skärslev från ÖSÖ. Inget material sållades. Närmast ytan (alven) var ett 0,07 m tj lager sot och kol med skärvstenar, 0,1 – 0,15 m st. Under sot-/kollagret vidtog ett 0,08 m tj heterogent sotlager. I profil är anläggningen 0,15 m dj, närmast skålförmad men avgränsas i profilens högra del av en större sten, 0,25 m st. 20 liter skärvsten framkom.

Fynd: -

Prover: KP1, KP2

Foto: P2005:14G:0845, P2005:14G:0846, P2005:14G:0850, P2005:14G:0851

Ritningar: Plan- och profil skala 1:10

Bilaga 4 Vedartsanalys

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 0526

2005-09-05

Rapport över vedartsanalyser på material från Småland, Växjö sn. Raä 175, Vallen och Raä 356, Domfällevägen.

Uppdragsgivare: Britta Wennstedt/Arkeologiceentrum

Arbetet omfattar 13 kolprover från två olika utgrävningar i Växjö sn.

Proverna innehåller kol från åtta olika trädslag, se tabell nedan. Trädslagen trivs i olika biotoper och avspeglar endera ett omväxlande landskap eller en förändring över tid.

Förekomst av gran i proverna från Vallen visar på att dateringarna åtminstone delvis kommer att hamna inom de två senaste årtusendena

I de flesta proverna fanns bra material för datering. Egenåldern bör inte ställa till några problem, utom möjligtvis för prov 12 och 17 där kolet skulle kunna komma från äldre träd. Kvistarna och ytterbiten (mot bark) är i dateringssammanhang jämförbara med makrofossil.

Erik Danielsson/VEDLAB

Kattås

670 20 GLAVA

Tfn: 0570/420 29

E-post: vedlab@telia.com

[Analysresultat Raä 175 Vallen]

Analysresultat Raä 356 Domfällevägen

Anl.	KP	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
014 (A214)	1	Härd	9,6g	3,0 g 10 bitar	8 bitar björk 2 bitar ek	Björk	
014 (A214)	2	Härd	55,2g	30,0 g 30 bitar	30 bitar björk	Björk (ytterbit)	

Tabell över de vid analyserna framkomna trädslagen och deras egenskaper

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Al Gråal Klibbal	<i>Alnus sp.</i> <i>Alnus incana</i> <i>Alnus glutinosa</i>	120 år	Klibbalen är starkt knuten till vattendrag. Gråalen är mer anpassningsbar	Motståndskraftigt mot fukt. Brinner lugnt.	Klibbalen invandrade söderifrån ca 5000 f.Kr. Gråalen kom ungefär samtidigt med granen och samma väg som denna.
Björk Glasbjörk Vårtbjörk	<i>Betula sp.</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Betula pendula</i>	300 år	Glasbjörken är knuten till fuktig mark gärna i närhet till vattendrag. Vårtbjörken är anspråkslös och trivs på torr näringsfattig mark. Båda arterna är ljuskrävande.	Stark och seg ved. Redskap, asklut, träkol	Glasbjörk bildar även underarten Fjällbjörk. Förutom veden har nävern haft stor betydelse som råmaterial till slöjd.
Bok	<i>Fagus silvatica</i>	300-400 år	Leriga moränmarker med kalk. Bildar skogar med djup skugga på sommaren.	Eftertraktat bränsle, träkol, redskapsskaft, båtkölar, husgeråd	Ollonen viktiga som grisfoder, även som nödmat för människor.
Ek	<i>Quercus robur</i>	500-1000 år	Växer bäst på lerhaltiga mulljordar men klarar också mager och stenig mark. Vill ha ljus, skapar själv en ganska luftig miljö med rik undervegetation med tex hassel.	Hård och motståndskraftig mot väta. Båtbygge, stängselstolp, stolpar, plogar, fat	Ekollonen har använts som grisfoder. Trädet har ofta ansetts som heligt och kopplat till bla Tor. Man talar ofta om 1000-års ekar men de är sällan över 500 år.
Gran	<i>Picea abies</i>	350 år	Trivs på näringsrika jordar. Tål beskuggning bra och konkurrerar därför lätt ut andra arter	Lätt och lös men ganska seg ved. Ofta rakvuxen. Ganska motståndskraftig mot röta. Stolpar golvbrädor stötar lieskaft, korgar	Bark till taktäckning. Granbarr till kreatursfoder
Hassel	<i>Corylus avellana</i>	60 år	Ganska krävande på jordmån. Vill gärna ha ljus men tål beskuggning tex i ekskog	Bildar lätt långa raka sega spön som använts till korgar och tunnband	Vanligt träd på lövängar
Sorbus Rönn Oxel	<i>Sorbus sp.</i> <i>Sorbus aucuparia</i> <i>Sorbus intermedia</i>	120 år	Anspråkslös vad gäller jordmån men ljuskrävande	Hård och stark men känslig för röta. Räfspinnar, lieorv, yxskaft, skidor	Bark kvistar och löv till kreatursfoder. Bär till sylt mm Rönn och oxel går ej att skilja med vedartsanalys. Oxeln växer upp till Värmlands-Upplandsgränsen.
Tall	<i>Pinus sylvestris</i>	400 år	Anspråkslös men trivs på näringsrika jordar. Den är dock ljuskrävande och blev snabbt utkonkurrerad från de godare jordarna när granen kom	Stark och hållbar. Konstruktionsvirke, stolpar, pålar, båtbygge, kärl (ej för mat) takspån, tjärblöss, träkol, tjärbränning	Underbarken till nödmjöl, årsskott kokades för C-vitaminerna. Även som kreatursfoder

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomi 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskas vedprover. Rapporten kommer vid årets slut att sammanställas i rapportsamlingen Vedlab rapporter 2005. Denna ges ut för att resultaten ska finnas tillgängliga för forskning. Rapportsamlingar finns för varje år sedan 1995. Meddela om ni av någon anledning inte vill att er rapport ingår i samlingen.

Poznań, 28-10-2005

Report

on C-14 dating in the Poznań Radiocarbon Laboratory

Customer: **Britta Wennstedt Edvinger**
Scandinavian Archaeology Center

P.O. Box 1
83421 Brunflo
Sweden

Job no.: 1188/05

<i>Sample name</i>	<i>Lab. no.</i>	<i>Age 14C</i>	<i>Remark</i>
Domfallebogen A014:KP1 (A214)	Poz-12994	2205 ± 30 BP	
[...]			

Comments: Results of calibration of 14C dates enclosed

Head of the Laboratory

Dr. hab. Tomasz Goslar, prof. UAM

28-10-2005

Job no.: 1188/05

Page 1 from 1

Results of calibration of ^{14}C dates – order 1188/05

Given are intervals of calendar age, where the true ages of the samples encompass with the probability of ca. 68% and ca. 95%. The calibration was made with the OxCal software.

INFORM : References - Atmospheric data from Reimer et al (2004); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

Domfallevagen A014:KP1 : 2205±30BP

68.2% probability

360BC (9.0%) 340BC

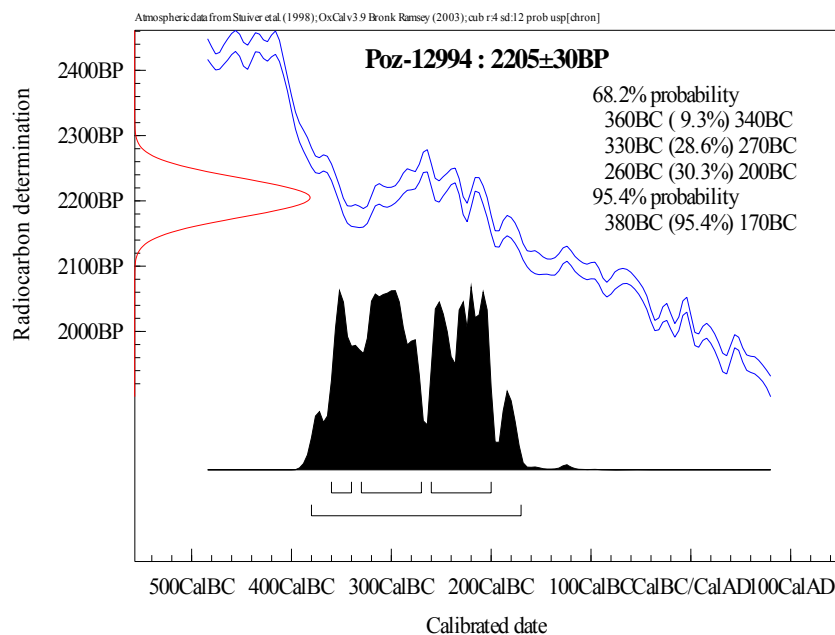
330BC (28.3%) 270BC

260BC (30.9%) 200BC

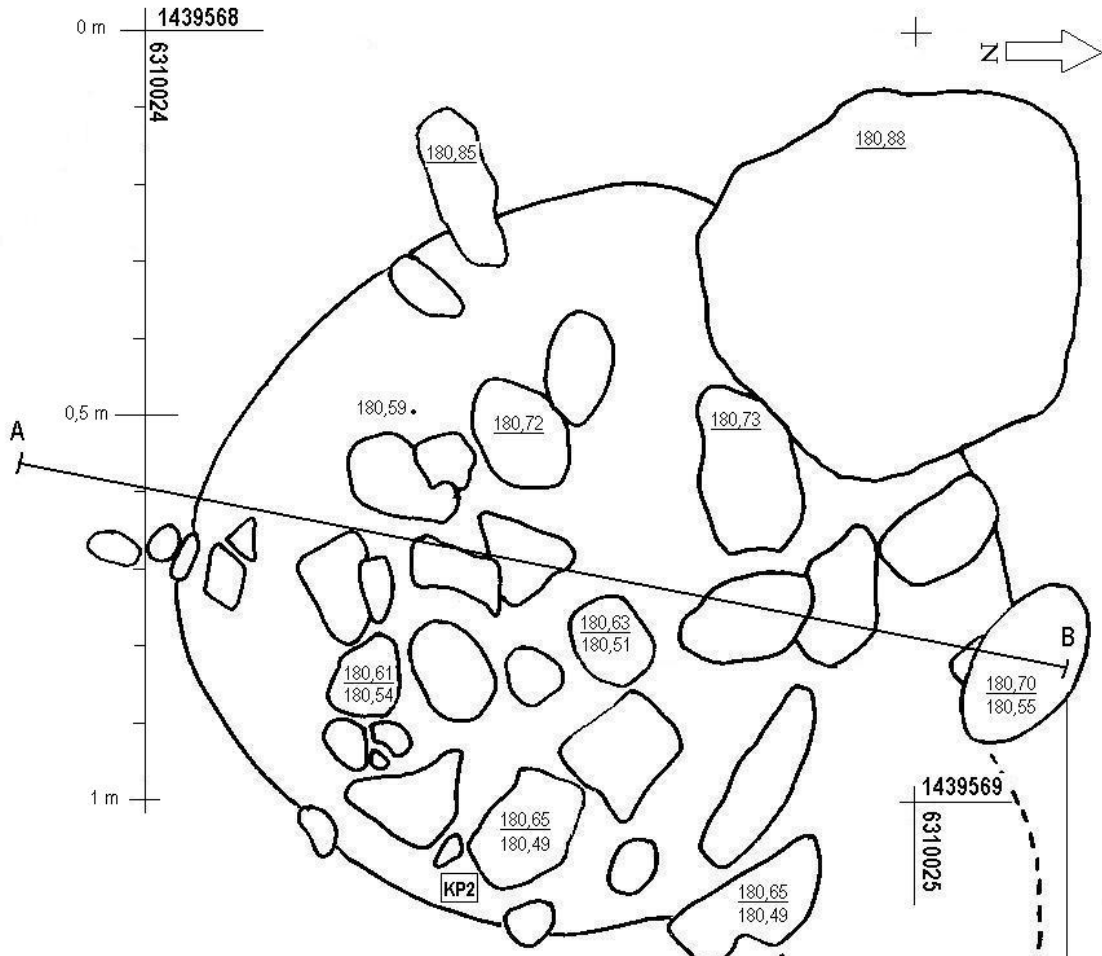
95.4% probability

380BC (95.4%) 190BC

[...]

Bilaga 6 Ritningar

A214 Härd

2005-08-16

Skala 1:10

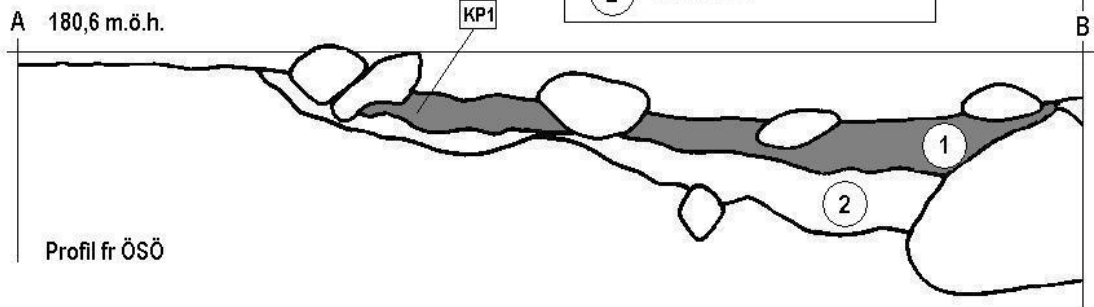
Domfällvägen, Växjö 7:8

Växjö sn och kn, Kronobergs län

Britta Wennstedt Edvinger

ARKEOLOGICENTRUM

1	Sot- och kollager
2	Sotinfiltration

Bilaga 7 Fotografier

ID P2005:14G:0835

ID P2005:14G:0836

ID P2005:14G:0837

ID P2005:14G:0838

ID P2005:14G:0839

ID P2005:14G:0840

ID P2005:14G:0841

ID P2005:14G:0842

ID P2005:14G:0844

ID P2005:14G:0845

ID P2005:14G:0846

ID P2005:14G:0847

ID P2005:14G:0850

ID P2005:14G:0851

Skrifter utgivna av Arkeologcentrum AB

- Kåtatomber vid Grövlan i nordvästra Dalarna: rapport från en arkeologisk undersökning år 2000.
JÄMTARKEOLOGI 1. 2001.
- Ytteroldens blygruva: specialinventering av en gruvmiljö från 1800-talet. JÄMTARKEOLOGI 2. 2001.
- Skog & historia i Östersunds kn, Jämtlands län: granskning i fält av kulturhistoriska lämningar år 2001.
JÄMTARKEOLOGI 3. 2001.
- Hällristningsområdet vid Gärdeforsen, Offerdals sn, Jämtlands län. JÄMTARKEOLOGI 4. 2002.
- Vindkraftverk på Sjsjka, Gällivare sn, Lappland: arkeologisk utredning år 2002. JÄMTARKEOLOGI 5. 2002.
- Skog & historia i Krokoms och Strömsunds knr, Jämtlands län: granskning i fält av kulturhistoriska lämningar.
JÄMTARKEOLOGI 6. 2002.
- Skogsudden, Växjö kn, Kronobergs län: kulturhistoriskt planeringsunderlag. JÄMTARKEOLOGI 7. 2003.
- Fossil åker med röjningsrösen, fornlämning 42, Tannåkers sn, Småland: arkeologisk förundersökning.
JÄMTARKEOLOGI 8. 2003.
- Skog & historia i Västra Götaland: utbildning och granskning år 2003. JÄMTARKEOLOGI 9. 2003.
- Vattlång – Harmånger: arkeologisk utredning för väg 760. JÄMTARKEOLOGI 10. 2003.
- Sandsbro, Gårdsby sn, Småland: rapport över en arkeologisk undersökning år 2003. JÄMTARKEOLOGI 11. 2003.
- Sandsbro, Gårdsby sn, Småland: landskapshistorisk analys. JÄMTARKEOLOGI 12. 2004.
- Arkeologisk utredning inför bredbandsetablering i Jämtland. JÄMTARKEOLOGI 13. 2004.
- Ett område med fossil åkermark i Åskya: förundersökning inom fornlämning 199, Stenbrohults sn, Småland.
JÄMTARKEOLOGI 14. 2004.
- Samer på Kåtudden i Järvsjön? Datering av en eventuell kåtatomt i Söderala sn, Hälsingland.
JÄMTARKEOLOGI 15. 2005.
- Degernäs 1:3, Degerfors sn och kn, Örebro län: arkeologisk utredning år 2005. JÄMTARKEOLOGI 16. 2005.
- Arkeologisk utredning vid Ormesta och Tybblelund i Örebro. JÄMTARKEOLOGI 17. 2005.
- Ekesås 1:1, Gårdsby sn, Småland: arkeologisk utredning år 2005. JÄMTARKEOLOGI 18. 2005.
- Arkeologisk förundersökning vid Domfällevägen: fornlämning 356 i Växjö sn, Småland.
JÄMTARKEOLOGI 19. 2005.